

Par nodrošinājuma līdzekļu reģistrāciju Uzņēmumu reģistrā

Saistībā ar patiesā labuma guvēja tiesībām

Dr.iur. RINGOLDS BALODIS,
Uzņēmumu reģistra galvenais valsts notārs

Foto: Boriss Koļesņikovs

Pēdējā laikā aktualizējies jautājums saistībā ar Uzņēmumu reģistra iespējām reģistrēt publiskajos reģistros dažādus nodrošinājuma līdzekļus un tos vēlāk piemērot¹. No juridiskā viedokļa, interesants ir gadījums, kas saistīts ar Uzņēmumu reģistrā saņemto privātpersonas iesniegumu (iesaldēšanas rīkojums par arestu), un Latvijas Republikas tiesas lēmumu, ar kuru ārvalsts tiesas tiesneša lēmumu (iesaldēšanas rīkojums par arestu), un Latvijas Republikas tiesas lēmumu, ar kuru nolemts atzīt un izpildīt Latvijas Republikā minēto ārvalsts tiesas lēmumu. Proti, tiesu izpildītājs lūdz Uzņēmumu reģistram nodrošināt tiesas lēmumu izpildīšanu, nosakot aizliegumu veikt noteiktas darbības attiecībā uz ārvalsts tiesas lēmumā norādītajām kapitālsabiedrībām, kas izriet no patiesā labuma guvēja tiesībām.

Kļūdaini ir daļā sabiedrības radies priekšstats, ka Uzņēmumu reģistrs nav vēlējis pildīt tiesas nolemtu. Gluži pretēji – Uzņēmumu reģistrs atbilstoši savai kompetencei ir vēlējis pieņemt tiesiski pamatotu un izsvērtu lēmumu, kas pēc iespējas precīzāk atbilstu tiesu izteiktajai gribai. Tā kā līdz šim Uzņēmumu reģistrs savos reģistros nav uzkrājis informāciju par patiesā labuma guvējiem un nav arī reģistrējis tiem adresētos aizliegumus, kas izriet no civilajām tiesvedībām, radās šaubas par Uzņēmumu reģistra tiesībām reģistrēt šādu nodrošinājuma līdzekli.

Lai ievērotu stabili tiesību piemērošanas praksi atbilstoši labas pārvaldības un vienlīdzības principam un lēmumu pieņemtu izsvērti un balstoties uz normatīvajiem aktiem, Uzņēmumu reģistrs lūdza viedokli gan Tieslietu ministrijai, gan tiesai, kas atzina ārvalsts tiesas lēmumu, par minētā nodrošinājuma līdzekļa piemērošanu – kā šāds nodrošinājuma līdzeklis būtu piemērojams un kādas darbības nodrošinājuma līdzeklis aizliedz. Tāpat saistībā ar minēto gadījumu par Uzņēmumu reģistra iespējām piemērot ārvalsts tiesas piespriesto nodrošinājuma līdzekli tika sasaukta Uzņēmumu reģistra Konsultatīvās padomes sēde, kurā izskanēja dažādi ekspertu viedokļi (sēdes protokola izvilks sk. šā "Jurista Vārda" rubrikā "Tiesību prakse", bet pilnā apjomā tas pieejams: <http://www.ur.gov.lv/faili/KP%20protokols.PDF>). Turklāt konkrētajā gadījumā steigai nebija lielas nozīmes, jo pāris gadus iepriekš pēc prokurora kā procesa virzītāja rīkojuma komercreģistrā jau tika uzlikts nodrošinājuma līdzeklis patiesā labuma guvēja tiesībām tām pašām personām.

Izvērtējot normatīvos aktus, Tieslietu ministrijas un tiesību ekspertu paustos viedokļus, valsts notārs pieņēma

lēmumu reģistrēt zvērīnāta tiesu izpildītāja paziņojumu, ka aizliegts jebkādā veidā atbrīvoties, rīkoties vai samazināt vērtību attiecībā uz aktīviem konkrētās kapitālsabiedrībās. Proti, par atbilstošāko likuma garam valsts notārs atzina Noziedzīgi iegūto līdzekļu legalizācijas novēršanas dienesta priekšnieka Viestura Burkāna Uzņēmumu reģistra Konsultatīvās padomes sēdē pausto tiesību normu interpretācijas variantu, ko atbalsta arī Tieslietu ministrija.²

Joprojām gan nav skaidrs, kādas darbības ar šādu nodrošinājuma līdzekli var aizliegt personai, pret kuru tas ir piemērots, un kādas darbības nevar veikt Uzņēmumu reģistrs attiecībā pret kapitālsabiedrībām, kuru lietās būtu reģistrēts nodrošinājuma līdzeklis – arests patiesā labuma guvēja tiesībām. Un ko šāds nodrošinājuma līdzeklis nozīmē attiecībā pret trešajām personām, kuras, piemēram, būtu nolēmušas iegādāties kapitāla daļas šajā kapitālsabiedrībā. Uz minētajiem jautājumiem atbildes nesniedz ne ārvalsts tiesa, ne Latvijas tiesa, ne Tieslietu ministrija, ne tiesu izpildītājs, ne arī nule kā Komerclikumā izdarītie grozījumi par atklāšanas pienākumu, kas stājās spēkā 2011. gada 13. jūlijā. ■

¹ UR nav skaidrs, kā izpildīt Anglijas tiesas lēmumu Lemberga lietā. LETA, 01.07.2011. Pieejams: <http://www.apollo.lv/portal/news/articles/242564>; UR tomēr uzliek liegumu uzņēmumiem saistībā ar Lemberga lietu. Dienas Bizness, 01.07.2011. Pieejams: <http://www.db.lv/citas-zinas/ur-tomer-uzliek-liegumu-uznemumiem-saistiba-ar-lemberga-lietu-241973>; sk. arī: Kirsons M. Kāzuss dzen stūri reģistru. Dienas Bizness, 01.07.2011.; Melbārde L. Lemberga lietā vienota viedokļa nav. Dienas Bizness, 06.07.2011.; Lazdiņš A. Skaidrības nav arī pašam UR. Diena, 22.07.2011.

² TM iesaka UR Lemberga lietā rīkoties saskaņā ar Anglijas tiesas lēmumu LETA, 04.07.2011. Pieejams: <http://www.diena.lv/sabiedriba/zinas/tm-iesaka-ur-lemberga-lieta-rikoties-saskana-ar-anglijas-tiesas-lemumu-13890789>